

'Manifest 82' is het kernprogramma waarmee de PPR de komende verkiezingen ingaat. De tekst stemt overeen met het PPR-program 81-85 en met kongresuitspraken over vrede en veiligheid.

POLITIEKE PARTIJ RADIKALEN

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

MANIFEST

82

Op 8 september kunnen we weer naar de stembus. Nu de grote politieke partijen er maar steeds niet in slagen om overtuigende en eerlijke oplossingen te bedenken mogen de kiezers duidelijk maken wat ze daarvan vinden.

De PPR hoopt dat de weerzin tegen wat er in Den Haag (niet) gebeurt de mensen niet zal tegenhouden om te gaan stemmen. Juist nu komt het erop aan. Juist nu zullen progressief denkende mensen massaal naar de stembus moeten om ervoor te zorgen dat er een regering komt die de gevolgen dan de economische teruggang niet afwentelt op de zwakste groepen in onze samenleving: mensen die van een uitkering leven, minimumloners, vrouwen, jongeren, buitenlandse werknemers.

Nederland heeft een regering nodig die ondubbelzinnig kiest voor het verdelen en scheppen van werkgelegenheid in plaats van het afbreken daarvan. Alleen dan kan je er zeker van zijn dat er geen uitzichtloze bezuinigingspolitiek gevoerd zal worden zonder enig perspectief op een eerlijke herverdeling van zeggenschap, werk, en inkomen.

We hebben ook een regering nodig die onomwonden durft te kiezen voor een actieve vredespolitiek zonder kernwapens. En het is wel zeker dat de vredesbeweging van een CDA/VVD-regering een defensiepolitiek te vrezen heeft waarbij de NAVO versterkt wordt en de kruisraketten er komen. Dat mag niet gebeuren.

Al jaar en dag werkt de PPR aan het tot stand brengen van een brede progressieve samenwerking. Het is onze vaste overtuiging dat het nu meer dan ooit nodig is om alle progressieve krachten te bundelen om een alternatief te bieden voor een ons boven het hoofd hangende rechtse regering.

Het wordt hoog tijd dat progressieve

partijen en bewegingen (vrouwen, vakbonden, milieu- en jongerengroepen én de totale vredesbeweging) hun onderlinge verschillen ondergeschikt te maken aan een gezamenlijk progressief alternatief.

Hoofdpunten

Wat de PPR betreft gaat het daarbij om de volgende hoofdpunten:

- +een duidelijk "nee" tegen kernwapens; het voeren van een actieve vredespolitiek;
- +nieuw werk, gerichte stimulering van de economie, herverdeling van arbeid en inkomen, arbeidstijdverkortung met behoud van netto-lonen van de lagere inkomensgroepen, geleidelijke invoering van het basisinkomen;
- +ekologisch gerichte milieupolitiek; hergebruik/besparing van grondstoffen;
- +kiezen voor een energie-scenario dat sterk besparend werkt en vele tienduizenden arbeidsplaatsen schept, sluiting van de kerncentrales;
- +gelijke rechten voor vrouwen en mannen, feminisering van de samenleving;
- +voortgaande democratisering, herverdeling van zeggenschap, decentralisatie;
- +actieve aanpak van het zwart geldcircuit, ook van kapitaal- en belastingvlucht;
- +strijd tegen opkomend fascisme en vreemdelingenhaat;
- +juist nu het ons minder goed gaat blijven vasthouden aan eerlijker verhoudingen met de Derde Wereld.

De PPR heeft alle progressieve partijen en bewegingen opgeroepen zich hiervoor sterk te maken. Het moet toch mogelijk zijn om op deze punten overeenstemming te bereiken.

De PPR heeft in 1981 een uitgewerkt programma gemaakt. Dat is nu nog steeds goed genoeg. Onze politieke standpunten zullen daarop gebaseerd worden. Maar sommige dingen moeten nog eens extra duidelijk gezegd worden. De verkiezingen van 8 september zullen vooral gaan over de economische crisis en over vredespolitiek. Tussen beide zaken bestaat een duidelijk

verband. Aan de ene kant een economisch systeem gericht op expansie en dus machtsvergroting: voortgaande uitbuiting van de Derde Wereld, aantasting van het milieu en de exploitatie van mensen die na gedane arbeid uitgerangeerd worden. Aan de andere kant de onwil en onmacht om bestaande tegenstellingen (die tussen Oost en West, Noord en Zuid, tussen produktiesysteem en milieu, tussen ondernemers en arbeiders, tussen werkenden en niet-werkenden) tot rechtvaardige oplossingen te brengen.

Zij die de macht hebben versterken hun posities. Dat is de verklaring voor de toenemende bewapening en wapenwedloop, voor de toenemende schending van de mensenrechten en voor het feit dat milieubehoud en armoedebestrijding ondergeschikt gemaakt worden aan de instandhouding van de bestaande machtsverhoudingen.

Groeiende werkloosheid en productie van kernwapens zijn beide het gevolg van een falend politiek-economisch systeem. De wapenwedloop is diefstal van de armen.

Zonder aan de andere onderdelen tekort te doen (zie PPR-programma 1981-1985) willen we daarom op de genoemde twee hoofdpunten een aktuele PPR-visie bieden.

SOCIAAL- EKONOMISCH EN FINANCIËEL BELEID

De bestrijding van de werkloosheid verplicht tot het nemen van maatregelen die diep in onze samenleving zullen ingrijpen. Twee zaken staan daarbij voor de PPR de komende periode centraal. Een ander economisch beleid. En een rechtvaardige verdeling van arbeid en inkomen.

Alleen al een opsomming van droge cijfers geeft aan waarom die twee zaken centraal moeten staan. De afgelopen jaren steeg de werkloosheid in Neder-

land snel - sneller dan in enig ander land in West-Europa. In drie jaar tijd kwamen er 280.000 werklozen bij; dat betekent een rekord van een half miljoen mensen zonder werk. Elf procent van de afhankelijke beroepsbevolking is nu werkloos. Dat is het officiële getal.

Daar komt dan de verborgen werkloosheid nog bij. Het aantal geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikten steeg eveneens snel: naar de zeventhonderdduizend. En ook de groep niet-geregistreerde werklozen (vooral vrouwen) nam sterk toe. Dat zijn de mensen die zich niet of niet meer laten inschrijven als werkzoekenden, wetende dat de kans op werk voor hen toch nul komma nul is. Als dit zo doorgaat - en met het huidige beleid gaat het zo door - hebben we in 1990 in totaal anderhalf miljoen werklozen. Dat is onaanvaardbaar. Het zal onze samenleving bovendien voor problemen zetten die we ons nu nog niet eens kunnen voorstellen. Ingrijpende maatregelen zijn dus pure noodzaak.

Arbeid

Voor de PPR is arbeid meer dan alleen het hebben van betaald werk. Arbeid is alles wat mensen doen om hun bestaan vorm te geven, te verbeteren. Wie kinderen opvoedt, wie zich inzet voor buurt- en verenigingswerk, actief is in de vredesbeweging of bijvoorbeeld vrouwengroepen, die levert een onmisbare bijdrage aan de samenleving. De PPR wil voor iedereen het recht

op betaalde én op onbetaalde arbeid veiligstellen. Voor degenen die nu hun handen meer dan vol hebben aan hun betaalde baan moet onbetaalde arbeid mogelijk worden. Zo kan voor vrouwen, jongeren en gedeeltelijk arbeidsongeschikten betaalde arbeid vrijkomen. Het gaat erom maatregelen te treffen die een eerlijke verdeling van alle arbeid bevorderen en die tevens het betaalde werk aantrekkelijker maken. Mensen hebben recht op werk waarin ze zich kunnen ontplooiën, plezier kunnen hebben. Werk waarbij je je betrokken voelt en waarvoor je verant-

woordelijkheid wilt nemen. Dat is de PPR-opvatting over arbeid. Een opvatting die alleen door een ander economisch beleid realiteit kan worden.

Stimulering

Onze economie is zo goed als stuurloos. Zeggenschap over de richting waarin de economie zich dient te ontwikkelen hebben we niet. Besluiten worden door enkelen genomen met als enig doel het behalen van een zo groot mogelijke winst. En aan dit doel worden werkgelegenheid en milieu ondergeschikt gemaakt.

De PPR pleit voor een selectieve economische ontwikkeling, waar de direkt betrokkenen zeggenschap over hebben, uiteindelijk in de vorm van arbeiderszelfbestuur binnen een vermaatschappelijke produktie. Het gaat om een ontwikkeling waarbij veel sterker dan op dit moment rekening wordt gehouden met het leefmilieu, het energie- en grondstoffenverbruik, de kwaliteit van de arbeid en de rechten van de Derde Wereld. Het gaat kortom om kiezen voor een gerichte stimulering. In die aanpak liggen juist de economische kansen - in milieutechnologie, in energiebesparing, in alternatieve energie en in het hergebruik van grondstoffen. Het gaat tevens om verbetering van de kwaliteit van het produkt. Om de duurzaamheid en repareerbaarheid, om de serviceverlening. In deze meer gerichte economische ontwikkeling moet plaats gemaakt worden voor algemene maatschappelijke behoeften. We noemen woningbouw, renovatie en stadsvernieuwing, bevordering van het openbaar vervoer, vergroting van de onderwijsmogelijkheden.

De PPR wil in de eerste plaats de kleine en middelgrote ondernemingen stimuleren. In het midden- en kleinbedrijf werken nu 1,8 miljoen mensen, onder hen een groot aantal jongeren en deeltijdwerkers. Dit is veertig procent van de totale beroepsbevolking. Deze kleine en middelgrote ondernemingen vinden we in alle regio's en in alle sectoren - landbouw, industrie, bouwnijverheid, handel en allerlei

soorten van dienstverlening. Daarbij zien we een snelle toename van nieuwe vormen van bedrijvigheid: mens- en milieuvriendelijk ondernemen, reparatie en hergebruik.

Naar verhouding leggen deze bedrijven een gering beslag op het milieu en op de energie- en grondstoffenbehoefte. En ze geven meer mogelijkheden voor een prettig arbeidsklimaat.

We vinden dat deze kleine en middelgrote bedrijven moeten worden gestimuleerd door een groot aantal maatregelen.

1. méér mogelijkheden voor provincies en gemeenten om een zelfstandig stimulerend sociaal-economisch beleid te voeren. Juist vanwege de grote verscheidenheid in structuur, in werkterrein en omvang van de kleine en middelgrote ondernemingen en het sneller kunnen inspelen op plaatselijke situaties. Oprichting van regionale ontwikkelingsmaatschappijen is hiertoe noodzakelijk.
2. Minder rompslomp, minder loketten en betere voorlichting voor wie zich als zelfstandige wil vestigen. Daarbij vergroting van de mogelijkheden voor beginnende ondernemers om te werken met behoud van de uitkering.
3. Meer financieringsmogelijkheden voor kleine ondernemingen. De ongerichte algemene basispremie van de Wet Investerings Rekening wordt geschrapt. De gerichte financiële stimulering voor milieu-investeringen, grondstoffen- en energiebesparing toegespitst op kleinschalige ondernemingen moet blijven. De gelden die vrijkomen met het schrappen van de basispremie worden gebruikt om de kosten per arbeidsplaats te verlagen.

Het op peil houden van de binnenlandse bestedingen is van doorslaggevend belang voor het behoud en, zo mogelijk, uitbreiding van de werkgelegenheid in deze ondernemingen. Terugval van die binnenlandse bestedingen door inkomensdaling, verlaging van de uitkeringen en overheidsbezuinigingen, is vooral voor het midden- en kleinbedrijf een

ramp. Omdat die kleine en middelgrote bedrijven voor zo'n 85% afhankelijk zijn van de binnenlandse bestedingen. Genoemde maatregelen tot een gericht stimuleren van de economie, zijn voor de PPR een prioriteit. Terugbrengen van het financieringstekort is er op dit moment ondergeschikt aan. Dat tekort zal ook verminderen als de economie op grond van dit beleid aantrekt. De gulden is bovendien sterk genoeg om de Nederlandse Bank wat extra geld te laten drukken. Dit betekent ook dat de overheid minder hoeft te lenen en dat de rente kan dalen.

Arbeidstijd

Met gerichte stimulering van de economie alleen is werkloosheid niet op te lossen. Er is meer nodig. En één middel is onontbeerlijk: een forse verkorting van de arbeidstijd. Op langere termijn is dan een werkweek van 25 uur per week waarschijnlijk, vijf uur per dag. Om te beginnen wil de PPR een arbeidstijdverkorting van 12,5%. Een werkweek die ineens teruggaat van veertig naar vijftig uur, een zevenurige werkdag. Het spreekt vanzelf dat deze maatregel alleen zin heeft als hij voor zoveel mogelijk arbeidsplaatsen zorgt. Om dit te kunnen bereiken is het nodig dat:

- de bedrijfstijd hetzelfde blijft of - nog beter - wordt verlengd;
- op bedrijfstakniveau tussen werkgevers en werknemers arbeidsplaatsenovereenkomsten worden afgesloten;
- de brutolonen, zoals vastgesteld in de CAO's, evenredig dalen en tegelijkertijd een gedeelte van het basisinkomen voor iedereen wordt ingevoerd, zodat de lagere inkomensgroepen er netto niet op achteruit gaan.

Door de arbeidstijdverkorting kan een groot aantal werklozen aan de slag en hoeven dus minder uitkeringen te worden betaald. Bovendien mag worden gerekend op een produktiviteitsstijging. Dit levert samen zoveel op, dat arbeidstijdverkorting zeker voor de lagere inkomens geen inkomensoffer betekent.

Werkgevers en werknemers moeten kunnen onderhandelen over de concrete invulling van de arbeidstijdverkorting. De overheid kan en moet het voortouw nemen en voor alle ambtenaren een algemene arbeidstijdverkorting afkondigen. Naast de verplichte arbeidstijdverkorting dienen alle mogelijkheden van vrijwillige arbeidstijdverkorting te worden bevorderd. Geregeld moet worden, dat degenen die deeltijdarbeid verrichten een gelijkwaardige rechtspositie en sociale zekerheid hebben als degenen die een volledige week werken.

Inkomensbeleid

Herverdeling van arbeid kan niet zonder een herverdeling van inkomens. Uitgangspunten voor het inkomensbeleid zijn voor de PPR:

- individualisering van de inkomensvorming, ook in de belastingheffing en in de sociale premiesfeer - dus afschaffing van het kostwinnersbegrip - en invoering van een basisinkomen.
- verkleining van inkomensverschillen, met name door grenzen te stellen aan de bruto-inkomens en het op peil houden van de bestedingsmogelijkheden van de lagere inkomens.

Realisering van deze uitgangspunten kan alleen via wijzigingen in het belastingstelsel en in de financiering van het sociale zekerheidstelsel. Daarbij staat handhaving van de koppeling van de sociale uitkeringen aan het minimumloon voorop.

Twee belangrijke wijzigingen in het belastingstelsel staat de PPR voor. Ten eerste: de PPR wil dat de lagere inkomens minder premie betalen en de hogere méér. Dit kan door opheffing van de premiegrenzen en opname van de premies in de belastingheffing. Ten tweede: de PPR wil dat arbeidsintensieve bedrijven minder premie gaan betalen dan kapitaalintensieve bedrijven.

In het belastingstelsel moeten de vele aftrekposten worden afgeschaft, dit onder een gelijktijdige verlaging van

de tarieven van de inkomsten- en loonbelasting. Deze fundamentele wijziging van ons belastingstelsel heeft tot voordeel dat er een eind komt aan het oneigenlijk gebruik van allerlei aftrekposten - waar vooral de hogere inkomens profijt van hebben.

Aldus de kern van de PPR-voorstellen omtrent het sociaal-ekonomisch en financieel beleid. Voorstellen die een beleid vormen dat een uitweg biedt - een weg naar echte vooruitgang. Dat is iets anders dan het huidige, heilloze beleid. Meer winst betekent lang niet altijd meer werk. En bovendien: door alleen maar in te spelen op de wensen van de ondernemers blijven de machtsverhoudingen zoals ze waren en zijn. De zeggenschap over de ekonomie blijft voorbehouden aan een kleine groep. Op z'n zachtst gezegd een onzalige toestand in een tijd waarin steeds meer mensen thuis kunnen gaan zitten wachten tot het aloude beleid weer eens wat rendement gaat opleveren en ze weer van de partij mogen zijn.

De PPR wacht daar niet op. We vinden het een verplichting die mensen en al die anderen wier geloof in vastgeroeste recepten gaandeweg is verdwenen een perspektief te bieden. Een progressief perspektief.

VREDE EN VEILIGHEID

Dat progressief perspektief is ook hard nodig op het gebied van vrede en veiligheid. Zeker nu in alle hoeken van de wereld brandhaarden ontstaan. Voor de PPR is vrede meer dan een situatie zonder oorlog. Er is pas een eerlijke kans voor vrede als er een rechtvaardige ekonomische orde op wereldschaal is gegrondvest. Als de militaire machtsblokken zijn ontbonden. Als er open en vrije kontakten mogelijk zijn tussen alle landen en hun inwoners. En als

overall respekt voor de mensenrechten centraal is komen te staan.

De onrechtvaardige ekonomische verhoudingen zijn de eerst en grootste bedreiging voor de wereldvrede. In de huidige ekonomische krisis komt deze onrechtvaardigheid steeds schrijnender aan het licht. Gevolgen van de krisis worden afgewenteld op de zwakke groepen in de ontwikkelde landen en op de ontwikkelingslanden. Opkomen voor de vrede is dan ook meer dan tegen geweld te zijn. Het is opkomen voor de zwakke groepen en het is opkomen voor rechtvaardige ekonomische verhoudingen.

Wat doet zich nu bijvoorbeeld in Nederland voor? In schrille tegenstelling tot de bezuinigingspolitiek die op zowat alle beleidsterreinen wordt gevoerd, staat de verhoging van de uitgaven voor defensie. De toenemende internationale bewapening brengt de mogelijkheid tot een derde wereldoorlog meer en meer naderbij. Met name de ontwikkeling van kleinere kernwapens die met een perfekt-precieze techniek klaar voor gebruik zijn, doet de kans op een uit de hand lopen van een lokaal konflikt toenemen. En de ontwikkeling van nieuwe wapensystemen - laserwapens, satellietwapens, biologische en chemische wapens - zijn een verdere stap op weg naar de totale vernietiging.

Vredesbeweging

De beweging voor vrede zal zich moeten blijven richten tegen de kernwapens. **ALLE KERNWAPENS DE WERELD UIT, TE BEGINNEN UIT NEDERLAND.** - een slogan die praktijk dient te worden. Het verzet zal zich echter moeten richten tegen alle vormen van bewapening. Vooral tegen massavernietigingswapens. De anti-kernwapenbeweging moet zich de komende jaren in Nederland blijven richten op:

° intrekking van de Nederlandse instemming met het NAVO-besluit tot financiering, produktie en plaatsing van middellange afstands raketten in West-Europa;

° een onvoorwaardelijk "nee" tegen de

stationering van nieuwe kernwapens in Nederland;

- °afstoting van alle Nederlandse kernwapentaken;
- °een verklaring van de NAVO niet als eerste kernwapens te gebruiken;
- °verwijdering van alle kernwapens van Nederlands grondgebied;
- °verbod op transport van kernwapens over Nederlands grondgebied, in Nederlandse wateren en in Nederlands luchtruim;
- °verbod op het leveren van materiaal voor kerntechnologie en op het overdragen van kennis met betrekking tot kerntechnologie.

Het ontbinden van de militaire machtsblokken is een wezenlijk element in het streven naar vrede. De "kleine landen" in Oost- en West-Europa kunnen hierin een rol van belang spelen. Door samen te werken, door vriendschapsverdragen te sluiten en door zich te verzetten tegen kernwapens. Een belangrijke stap die Nederland kan zetten in het doen afbrokkelen van de militaire machtsblokken: zich terugtrekken uit de NAVO.

De PPR vindt dat er als alternatief voor de huidige militaire verdediging een Europees Veiligheidsstelsel dient te komen. Een Europees Veiligheidsstelsel met mogelijkheden voor objectieve konstatering van feiten in geval van een konflikt. Met een regeling voor verplichte beslechting van geschillen. Met een Europese "Veiligheidsraad" -een raad die besluiten neemt via een gekwalificeerde meerderheid, maar geen vetorecht kent. En met mogelijkheden tot bevordering van onderlinge kontakten -zowel economisch als cultureel, als sociaal en vooral individueel.

Voortbestaan

Omdat het goed zou zijn voor de werkgelegenheid wordt onderzoek naar en produktie van militaire goederen gestimuleerd. Dat is een drogreden. Oorlogsproduktie staat een ekologischer verantwoorde ekonomie in de weg. Om verspilling van menskracht, denkvermogen,

kapitaal, grondstoffen en energie tegen te gaan is het noodzakelijk militair onderzoek en produktie om te bouwen tot civiel onderzoek en produktie. De beweging voor de vrede is niet een of andere trend van de jaren tachtig. Het is een strijd van de wereldbevolking voor haar eigen voortbestaan. Deze strijd moet in internationale samenwerking en massaal worden gevoerd. Dat gebeurt nu al. De vredesbeweging groeit in aantal - zie de honderdduizenden die in Oost en West de straat opgaan- en in kracht. Met alles wat ze kan bieden zal de PPR zich voor een verdere groei van de vredesbeweging inzetten.

TENSLOTTE

De PPR roept alle progressief denkende mensen op om deze keuze te maken. Dat kan door in eigen beweging, groep of partij sterk aan te dringen op samenwerking. Dat kan in elk geval door op 8 september PPR te gaan stemmen. Want met een sterke PPR in de Tweede Kamer ben je zeker van een warm pleidooi voor verdergaande progressieve samenwerking en een baanbrekend alternatief voor een sociaal-ekonomische - en vredespolitiek. De meeste garantie daarop is er natuurlijk als de PPR mee kan doen in een progressieve regering die dichterbij brengt wat wij willen. Maar dat hangt van de kiezers en van anderen af.